

Asia: VN/24895/2025

Luonnos hallituksen esitykseksi eduskunnalle laeiksi sähkön vähittäismyyntihintojen sääntelystä sähkön hintakriisin aikana ja Energiavirastosta annetun lain 1 §:n muuttamisesta

Lausunnonantajan lausunto

Voitte kirjoittaa lausuntonne alla olevaan tekstikenttään

Energiakaupungit ry kiittää Työ- ja elinkeinoministeriön energiaosastoa mahdollisuudesta lausua lakiesityksestä sähkön vähittäismyyntihintojen sääntelemiseksi hintakriisin aikana. Katsomme olennaiseksi, että Suomi varautuu pitkäkestoiisiin sähkömarkkinahäiriöihin ja korkean sähkönhinnan jaksoihin hyvissä ajoin. Etenkin haavoittuvassa asemassa olevien kuluttajien kohtuuhintaisen sähkön saatavuus on kyettävä takaamaan myös poikkeusolosuhteissa.

Kritisoimme kuitenkin tapaa, jolla asia on esitetty ratkaistavaksi. Sähkön korkea kuluttajahinta on ongelmana ensisijaisesti sosiaalipoliittinen ja siten sosiaaliturvan keinoin ratkaistava. Vastaavat tukitoimet pienille yrityksille ja esimerkiksi kiinteistöjä hallinnoiville yhdistyksille voidaan suorittaa vakiintuneiden tukikanavien kautta. Sähkön myyjät ja jakeluverkkoyhtiöt eivät ole oikea taho jakamaan ja kohdentamaan tukia.

Sosiaalipoliittiset toimenpiteet takaavat myös varmemmin tuen kustannustehokkuuden ja kohdistumisen oikein niille kuluttajille, joiden kohdalla mahdollisuutta sopeutumiseen tai kulutusjoustoon omin toimin on heikoin. Kehotammekin valtioneuvostoa palaamaan Valtiovarainministeriön 2023 perustaman työryhmän tuloksiin ja rakentamaan kriisi- ja häiriötilanteen korvausmallin, joka olisi mahdollisimman pitkälle automatisoitu.

Haluamme erikseen korostaa, että korkea sähkön markkinahinta signaloi aina niukkuutta sähkön saatavuudessa ja kaikkien säännöstelyratkaisuiden vaikutusta markkinan toimintaan on arvioitava huolellisesti. Tämä pitää sisällään myös arvion mahdollisesta sähköpulaan ajautumisesta. Hintasääntely ei ratkaise korkeiden hintojen perussyytä, eli lisää sähkön tuotantokapasiteettia tai kulutusjoustoja.

Korostamme Sähkön sisämarkkinadirektiivin 5. artiklassa asetettua hintasäätelyn kieltoa ensisijaisena juridisena linjauksena, joka asettaa pääsäännön. Artiklan 66a mukaista jäsenvaltion mahdollistama hintakriisin aikainen poikkeamisoikeus tästä on tulkittava suppeasti ja pidettävä viimesijaisena keinona.

Oikeutta edistää kohtuuhintaisen energian saatavuutta sähkön hintakriisin aikana tulee tulkita ensisijaisesti siten, että se mahdollistaa jäsenvaltioille kapasiteettimekanismiin, tehoreserviin, polttoaineiden varmuusvarastointiin tai muilla tavoin hintakriisiin ennaltaehkäisevästi vaikuttavien järjestelmien kehittämisen. Siksi Energiakaupungit kannustaa ryhtymään ensisijaisesti toimiin, jotka joko lisäävät kulutusjouston tarjontaa tai lisäävät käynnistymis- ja ajohinnaltaan kohtuullista sähköntuotantokapasiteettia sähköjärjestelmään. Mitä vahvempi sähköjärjestelmän tasapaino on, sitä lyhemmäksi hintapiikit jäävät ja sitä pienempi on tarve muunlaiselle säätelylle. Tälle on vahva pohja hallitusohjelman sähkömarkkinoiden kustannustehokasta kapasiteettimekanismia koskevassa kirjauksessa.

Mikäli ministeriö päättää kuitenkin jatkaa energia-alan toimijoita velvoittavan lainsäädännön pohjalta, pyydämme huomioimaan seuraavat seikat:

1. Pienen yrityksen määritelmä (2 §)

Pykälässä jää epäselväksi, koskeeko säätely myös yhdistysmuotoista toimintaa. Lakipykälää tulee tältä osin täsmentää.

2. Säätelyyn oikeuttavan sähkön määrän laskenta ja korjaukset (6–10 §)

Lakiesityksen 6–10 §:ssä ehdotettu vastuunjako, jossa verkonhaltija tai mittausalueen tasevastaava määrittäisi säänneltyyn hintaan oikeuttavan sähkön määrän sekä vastaisi mahdollisten virheiden korjauksista ja asiakasvalituksista, ei ole sähkömarkkinoiden prosessiarkkitehtuurin mukainen. Tehtävä kuuluu keskitetylle tiedonvaihtojärjestelmälle Datahubille, jonka rooli sähkömarkkinoilla on toimia valtakunnallisena yhdenmukaisten laskentojen ja tiedonvaihdon alustana.

Näistä syistä säänneltyyn hintaan oikeuttavan sähkön määrän laskenta sekä siihen liittyvä virheiden korjaaminen tulee toteuttaa Datahubissa. Verkonhaltijoiden tehtävänä tulee jatkossakin olla mittautiedon tuottaminen ja laadun varmistaminen, ei laskenta tai valitusten käsittely.

3. Pienten yritysten tilinpäätöstietojen vastaanottaminen (7 § 3 mom.)

Lakiesityksen 7 § 3 momentti velvoittaa verkkoyhtiöt vastaanottamaan ja käsittelemään pienten yritysten tilinpäätösasiakirjoja säännellyn hinnan soveltamista varten. Verkkoyhtiöillä ei ole resursseja tilinpäätösten vastaanottamiseen. Tämän vuoksi pienten yritysten taloudellinen arviointi tulee keskittää kaupallisille asiantuntijapalveluille, joiden tehtäväkenttään se luonnollisesti kuuluu.

4. Laskentatehtävän täytäntöönpano (9 §)

Ehdotamme, että verkkoyhtiön tehtävä ei olisi laskea kulutuksia. Toivomme että kaikki laskenta toteutetaan datahub-järjestelmässä, jolloin ei tarvita tuotekehitystä verkkoyhtiöiden järjestelmiin vaan, kaikki voidaan tehdä keskitetysti keskitetyn tiedonvaihdon järjestelmässä.

Lopuksi

Yhdymme Energiateollisuus ry:n lausunnossaan esittämiin tukeen oikeutettujen rajaamista, sääntelyn määräaikoja, korvausten maksuaikataulua sekä järjestelmä- ja operointikustannuksia koskeviin varauksiin.

Kinnunen Eetu
Energiakaupungit ry